

J E L E N K Ö R.

Pest szerda november 13dikán.

1833.

91 szám.

Foglalat: Magyarország (Pozsonyban ker. ülések. Erdődy Károly gr. és Majzik Imre †). Pesten a' m. tud. Társaság 2ik nyilvános ülése 's tárgyai nov. 10ikén. Jutalom-kérdések 1833ra. Varga János). Anglia (Vial ur, Belga ügy. D'Andrade nyilatkozása). Franciaország (párisi hirlapok jegyzékei a' hollandi kir. megnyitó beszédre. A' belga kir. pár Párisban. Egyvelgek). Spanyolország (levelek Madridból oct. 16. 's Bayonneból oct. 24ikéről 's egyebek). Portugália (Nautilus brigg hirei). Hollandia (pontjai azon szerződés-javaslatnak mellyek eltiogadására Hollandia ajánkozik) Elegy- 's újabb hírek. Gabonaár. Pénzkelet.

MAGYARORSZÁG.

Pozsony: A' fő RR. közelebb leérkezett urbéri 3dik válaszüzenetjüket RRink ismét kerületi vitatás alá vevén, 7dikén már az iránta készült újabb 4ik üzenet-javaslatát fogadják el. — Bécsben oct. 26k. Erdődy Károly gr. b. t. tanácsnok, † és ns Varasd vmegye örökös főispánja gutaütés általe 63dik évében kimult. Egerben pedig oct. 30ika estején hunyt el Majzik Imre tábl. 's Heves vmgyének 1814ik év óta szakadatlan érdemű főadószedője élete 56ik évében. A' boldogultnak annyira élelménye volt a' pontos foglalatosság, hogy még utó perczeiben is hivatalosan kívánna fölügyelni. A' fölkelte nemes seregnél 1797től kezdve három ízben szolgált, bevégzőleg mint gyalog kapitány. A' művészeteknek különös barátja volt 's fiatalabb korában egy kötet verset irt, melly „Kisded Múza“ név alatt jöve ki 1805ben Budán Landerer Anna betüivel 's igazlója könnyü verselői tehetségének 's hazafiságának. Nyugodjanak békével hamvai!

Budapest: Nov. 10kén tartá a' magyar tudom. Akademia ez idei nyilvános 's alapittatása óta 2dik köz-ülését a' ns Megye nagyobb teremében délelőtti 10 órától délutáni szinte 2 óráig, jeles mindkét nemü gyülekezeti jelenlétében. Az ünneplést mélt. Teleki József gr. előlülő ur velős tartalma beszéde nyitá meg, melly a' Társaság munkálkodási célait, vezér-elveit, hatáskörét, az eddig általa kiadott művek mi szempontból nézetni v. iteltetni kívánatját fensőbb csinú és szerény méltósága mellett is kétségtelen meggyőzésü nyelvvel 's hathatós gyámokokkal ábrázolá. Ezt követé a' titoknok (Döbrentei) urnak szabatos rövidsége mellett világos értelmességü előterjesztése a' Társaságnak 1832 nov. 16kától 1833 nov. 9keig folytatott munkálkodásairól (kik küldöttek t. i. ez idő alatt be tudományos műszavakat v. magyar mesteremberek közt divatózókat a' nagy szótár számára? kik és hány véleményt adtak a' bejött kéziratokról? kik és milly eredeti értekezést irtak az akad. évkönyv

számára? kik és mi féle népdalokat 's köznépi szertartásokat küldöttek be a' Társasághoz? előadta továbbad a' könyvtár szaporodását, a' nyomtató intézetekről beérkezett számos tudósító neveit; Czech János r. tagnak két régi (1530beli) magyar nyelv- emlékrül értésítését; a' Társaságnak Nagy Károly Ejszakamerikában mult télen utazott lev. tag által a' newyorki philosophiai társasággal viszonyba hozatalát; az elhunyt Görög Demeter tiszt. tag helyett 's még egy egészen új helyre gr. Andrásy György és Kovacs János (ifj. fels. Királyunk, 's föbb fens. k. Hercegünk magyar nyelvbeli egykori oktatója 's az eperjesi könyvtár alapítója) választatását; két féle gyűjtemény (t. i. régi magyar nyelvemlékek 's régi historiai magyar kéziratok) kiadatása kezdetének határozatát; a' megvizsgált kéziratok közül nyolcznak kinyomtatási javaltatását; így szinte Babbage logaritmusi táblájának is Nagy Károly által 's a' t.) — Ezután Szalay Imre r. tag szavalá el Imre János hamvainak szentelt beszédét, méltólag tüntetvén előélet- 's érdemrajza fő vonalmit az ifjonta és sajnos vesztességünkre elhunytak; mire Győry Sándor r. tag a' Duna regulaztatásáról szóló hosszas denyomos Értekezését olvasá föl, népszerű hiv ecsettel rajzolván le annak szükségét, számíthatlan hasznait, létesíthetése legtanácsosb módjait 's helyeit, az eddigi e' célra szant munkalatok sikeretlenség okait minden mellék 's egyenes következményeik 's okozataikkal. — 5ik sort foga ez ünnepi rendben Bitnicz Lajos r. tag emlékbeszéde kelemszirti (sz. gellérthegyi) korán, hamvadó csillagász remetének Tittel Pal felett. Remek deliségü és sziverehető melegségü vázlata könyves busongásra érzékenyíté keblünket azon férfiert, kit nem csak a' magyar Uránia 's két fő város tudom. egyetemestül, hanem egész Hazánk 's főkép Eger méltán kesereghet, kit a' külföld becsült, szeretett, 's ki, mint ember, pap, társalkodó, tudós és hazafi ritka egyesületü 's öszhangzatu példány volt ez ötös alakban is egy földi tetemben. Mindezeket koronáza Szigliget rege Kisfaludy Sándor r. tágtól Hoblik Márton lev. tag által előadva. Itt 3 énekben a' koszorús költő azon lelkesítő hazai képeket tündérezé 's varázsolá előnkbe, mellyek középkorunk 's délczeg férinas de koréstalan magyarságunk dísz- v. egyéb külön bélyeg-tulajdoni. Továbbá fölolvast a' levéltárnok (Schedel) ur két jelentést, egyi-

ket a' nyelvtudomány-osztálynak 1831re tűzött jutalomkérdésére bejött 7 felelet közül legjobbnak talált 's így 100 aranyat nyert pályamunkáról, mint szinte az ehez legközelebb állóval; a' 100 aranyra Csató Pal lev. tag érdemesített, az ezhöz legközelítőbb pedig Nagy János szombathelyi áld. pap és rába sz. mihályi segéd versenyműve nyomtatásra 's ivétől 3 aranyjutalomra; 2dik jelentése értesíté a' magyar kir. birodalomban 1832dik nyomtatásbeli magyar munkák közül legjobbnak itélt 's 200 aranyra méltatott könyv, 's 4 más dicséretes munka felől minden itéleti támasz-okokkal kalauzolva. A' 200 aranyat néhai Kresznerics Ferencz gyökérendes és diakozatos magyar szótára 's ennél fogva végintézeti hagyományosi nyerek, a' mellette magasztalt munkák: Fay András Bálteky háza, Kisfaludy Károly munkái 7 kötete, Kölcseyének 10 darabja, és Szilágyi Ferencz zseb könyve, Kliója. 9) Folytatva olvasá a' titoknok a' hasonlólag 1831re tűzött mathesisi kérdésre bejött egyetlenegy, de még is az Akadémia terv-szabályi szerint 100 arany jutalomban részesült feleletrüli jelentését; e' szaz aranyhoz Varga János, előbb tudományos-műveltségi gyarapodás végett külföldön utazgatott sárospataki nagy reményű nevéndék, most immár a' nagykörösi bimbózdó lyceum egyik rendes tanítója (l. alább) vala jutni szerencsés; olvasá egy uttal 10) az eredeti szomorú-játékot illető 100 arany jutalomra érkezett 10 vetélkedő szomorú-játékról gyámokos jelentést, mellyek közül a' „Vérnász“ nevű találtott fő figyelemre méltónak 's így szerzője Vörösmarty Mihály tag nyere el a' 100 aranyat; legközelebb verseny-társa „Tyrus“ czimzetű (mint hitelesen értők szegedi kegyes iskolabeli philosoph. prof. Horváth Czirállé) minden nyomtatott íve 5 aranyra méltónak ajánlatott azon esetre, ha írója művére nézve megnyugszik a' Társaság intézkedésiben; a' „Valkói Amazon“ cziműt pedig (Hoblik Mártoné) dicsérettel említett javala; 11) a' törvény- 's természet-tudományi osztálynak 1833ra szóló 's alant következő, valamint a' magyar játékszinnek Budapesten állandó megalapittatása iránt kitett három jutalom-kérdést hirdeté ki a' titoknok, a' két első külön szaz-száz, az utólsót 30 arany jutalommal. Mind ezen ülési tárgyat 's nemzeti ünnepet végre a' mélt. Elölülő lelkes zárszavai rekeszték. A' főnemlített emlékbeszédek 's megkoronázott pályamunkák egész terjedelmükben meg fognak jelenni az Akadémia költségén.

Méltó említést érdemel itt még az is, hogy a' Társaság megértvén t. Pest vmegye RRnek azon hazafi buzgóságukat, mellynél fogva Budán a' magyar színész-társaságot másfél esztendőre biztosítani törekeshnek, mind saját ösztönéből, mind rendszabási nyilvános értelmében, mind ezen lelkesítő példa-tekintetből e' szent cél sikerésbitésére aláírás-ívet kezd minden tagjai közt, hogy azon 1½ esztendőre, mellyre ns. Pest vmegye nagybecsű partfogását e' színész intézet gyámolittatása végett

most eleinte határoza, egy képzemenyi páholy v. szinerkély (idealis loge) arát gyűjtse össze; az előadandó szinművek nyelve csinosgatása végett pedig helybeli tagjai közül egy bizottságot rendelt nevezetni; végre pedig az igazgatóság elibe ohajtá terjesztetni, hogy az akad. pénztárból egy valóságos páholy is fizettetnék, mellyben e' javító bizottsági tagok foghassanak helyet a' nyelvbéli simítást kívánóbb szindarabok könnyebb kiszemelhetési végett. E' felett még két páholyt határoza bérteni némelly igazgató tagjainak országszerte ismeretes hazafisága ez időre, t. i. m. Teleki József és Széchenyi István gr. 's Wesselényi Miklós báró (hármán) egyet, m. Károlyi és Andrásy György gr. 's Prónay Sándor báró a' másikat. Ha illy rokon hévvel és tettel ápolja minden hazafi a' nemzeti szín ügyét 's minden hazai intézet testvérét, így országunk diszlése nem messze!

A. R.

A' magy. tudós. Társaság jutalomkérdései 1833ra.

1.) Törvénytudományi kérdés: Tett-e a' magyar nemzet, honalkotmányában az időkhez és körülményekhez alkalmazott változtatásokat, 's ha tett, mellyek azoknak fő vonatai? — 2.) Természettudományi kérdés: Mi a' Magyarország' némelly vidékein előforduló pokolvárnak természete, mellyek okai, óvó és gyógyító módjai? — Mind a' két kérdés megfejtése 1835b. Martius 19dikéig váratik be a' Társaság titoknokához, a' szerző nevét magában foglaló lepecsételt levél mellett, valamint a' megfejtés első lapján a' szerző neve helyett, utasítás végett ugyanazon jelmondás álljon. — Külön mindenik kérdésnél a' jutalom 100 darab arany. — 3.) Miképen lehetne a' magyar játékszint Budapesten állandóan megalapítani? — Erre a' feleletek Junius Sdikára 1834b. vártnak be a' Társaság titoknokához, az író nevét pecsét alatt rejtő levélkével 's a' szokott hivatkozó jelmondattal. — A' jutalom itt 30 darab arany. *Döbrentei Gábor m. k. titoknok.*

N. Körös nov. 2ikán. Ma iktatá be várasunk főbirája 's iskoláink helybeli felügyelője Bakos Ambrus ur külföldi tudományos utjáról e' napokban visszatért 's a' Mathesist és Physikát a' bölcselkedési tudományok egyéb ágától külön tanítandó Varga János *) professor urat csak most alapított tanítószékébe. Miután a' tiszt. felügyelő iskolánk teremében összegyűlt egyházi 's világi előljárók, a' választott polgárság 's közönségünk minden rendű számos tagjai 's a' tanuló ifjuság előtt tartott ékes és velős magyar beszédeben iskolánk három százados történetit, különösen pedig mai viszontagságit érintve a' tanítói hivatal e' részbeni terheit

*) Epen azt, kit a' magyar tudom. Akadémia 1831ki mathesisi kérdésére írt egy edüles értekezéseért szaz darab arannyal jutalmazta meg rendeleti értelme szerint.

szivhat
uj pály
telet 's
nitószé
ló ifjus
beszéd
tudomá
ban mu
előre
gának
kivitel
csügge
végezt
szónok
hallga
előadá
Berek
tartás
szult
a' jó
ditóm
hagyó

lenti
gen
rályn
talma
rály
A' k
kirá
mány
megi

di p
bel
az
selb
tán
van
elme
Mor
veje
pott
java
Ang
lát
ism
ezin
Her

szivhatólag festé 's a' tanulósgot e' kinyilt
 új pályán szorgalomra 's tanítóik iránti tisz-
 telet 's engedelmességre buzdítá, az új ta-
 nitószéket foglalván a' hallgatókhoz 's tanu-
 ló ifjusághoz intézett tömött tiszta magyar
 beszédében minden szívet mélyen érdekle a'
 tudományos műveltség hasznának 's korunk-
 ban mulhatlan szükségének rajzolgatásával,
 előre kívánván bennünket ismertetni a' ma-
 gának föltett nagy feladást fejtegetve annak
 kivitelében követendő 's ránk, ha ereje nem
 csügged, áldást árasztandó utával. Ennek
 végeztével a' tanuló ifjuság nevében annak
 szónoka Nagy Áron bölcselkedést 3ik évre
 hallgató ifju a' tárgyhoz illő csinos magyar
 előadásában ugyesen köszönté az új tanitót.
 Bérékeszté, mint szinte kezdé is a' szer-
 tartást a' tanuló ifjuságnak ez alkalomra ké-
 szült versekben hangoztatott karéneke; mi
 a' jó kezdehöz áldást 's haladásunk előmoz-
 ditóinak erőt kívánva buzgó örömmézzel
 hagyók el a' helyet. Sz. I.

A N G L I A.

A' londoni udvari ujság hivatalosan je-
 lentí, hogy Vial ur, mint a' spanyol re-
 genskirálynénak II. dona Isabella ki-
 rályné nevében rendkívüli követe 's megha-
 talmazott ministere megbízó levelét angol ki-
 rály Ő Felségének oct. 24ikén áltnyujtotta.
 A' követ urat lord Palmerston mutatá be a'
 királynál. E' szerint a' jelen spanyol kor-
 mányt most már Anglia is elhatározottan
 megismerte.

A' londoni börsén oct. 24ikén a' külföl-
 di papirosok közül leginkább emelkedtek a'
 belga kötelezvények, mivel hire jött, hogy
 az orosz udvar is követet nevezze ki Brüs-
 selbe. (Ez, a' porosz udvar hasonló tette u-
 tán már nem esuda; Ausztriának már régóta
 van kinevezett követe a' belga udvarhoz;
 elment e' már az oda, nem tudjuk). — A'
 Morning-Herald azt hallotta oct. 24ike est-
 vején, hogy az angol kormány feleletet ka-
 pott némi, a' spanyol udvarhoz küldött
 javaslatira. E' javaslatok legfőbbike az, hogy
 Anglia egyedül akkor ismeri meg dona Isabel-
 lát 's a' regenskirálynét, ha ez viszont meg-
 ismeri dona Mariát. A' regenskirályné
 eziránt megegyezését jelenti. A' Morning-
 Herald hallja ezen kívül, hogy a' francia kor-

mány ismét az angol kormánynak hathatós
 előterjesztésre szavát 's megegyezését ad-
 ta, hogy a' francia seregek nem fognak
 áltállépni a' spanyol határszélen. —

Az oct. 20dikáról Nautilus brigg által
 érkezett lissaboni hírek szerint don Miguel
 hada Santarem felé visszavonultában a' pe-
 droiták által ujlag megtámadtatott 's meg-
 veretett, melly alkalommal maga don Mi-
 guel is sebet kapott. A' többit Portugália
 alatt közlendjük.

D'Andrade Antonio Carlos Ribeiro,
 brasiliai fi, kiról minapi számainknak egyi-
 ke emlékezetes, következő nyilatkozást ik-
 tatott a' Timesba: Uram! Miután az ur oc-
 tob. 4iki hírlapjában azon állítást találok,
 hogy én dom Pedronak tanácsoltam volna
 Brasiliába visszatérni, 's a' koronát, mellyről
 nem igen rég mondott le, ismét által venni:
 Kötelességemül tartom ezen állitmánynak
 ellenmondanom. Privát ügyek vezéreltek en-
 gem Angliába, 's innen Francia- és Olasz-
 országba vala utazni szándékom; de mivel
 Falmouthba érkeztemkor értésemre esett hogy
 d. Pedro Lissabont elfoglalta, aggódni kez-
 dettem egyik rokonomért, ki Lissabonban
 tartózkodott 's don Miguel pártján volt. E'
 végett Lissabonnak vettem útamat, ha talán
 neki védül vagy gyámolul lehetnék. Itt én
 udvarlásomat tettem ugyan dom Pedronál,
 ki engem előbbi viszonyink 's azon szolgál-
 latok tekintetéből, mellyeket neki az én nem-
 zetségem több ízben tett vala, egyik test-
 vérem pedig, ki most Brasiliában az ő fiá-
 nak (II. don Pedro császárnak) gyámja,
 folyvást tesz, szívesen is fogadott: de azt
 soha sem tanácsoltam dom Pedronak, hogy
 Portugáliát hagyja oda 's térjen Brasiliába
 vissza; erre én senkitől felhatalmazva nem
 voltam; 's így dom Pedro sem adhatta ne-
 kem azon választ, melly neki az ur emli-
 tett hírlapszámában szájába tétetik. Egyébi-
 ránt, a' mi Brasiliát illeti, meg fog e' itt
 II. dom Pedro thrónja erősödni vagy nem,
 's általában állandó lesz e' az egyfői kor-
 mányforma vagy nem: az nem dom Pedro a-
 karatjától, hanem a' brasiliai nemzetétől függ,
 melly nemzet, mint fölségi 's minden joggal
 bíró hatalom, kénye 's belátása szerint ha-
 tározhat a' felől: ha megtartsa e' tovább is a'
 monarchiát vagy azt eltörölje. Vagyok 's a' t.

FRANCZIAORSZÁG.

A' hollandi király megnyitó beszédére (1. mult számunkat) különféle jegyzeteket tűz- 's fűznek a' párisi hirlapok. A' Temps ezt mondja: Mi nem rég azt kérdeztük, szegyenli e már valahára a' hollandi király eddigi pántolódását? E' kérdés még igen szelid 's részünkről jó indulattal egybekapcsolt volt. Vilmos, ki Európát három év óta tartja az alkudozások meredekin, 's ki jogait illető hosszab meggyőződöttsége által mind e' mellett is tiszteletet érdemelhetett 's önmagára büszke lehetett egy ideig: még most is mint ilyen, azaz mint tiszteletet érdemlő 's büszke akar megjelenni azon beszédben, mellyet e' napokban nem mondjuk népe hanem ministeriuma képviselőihez tartott. De igen roszul áll e' fölvevett büszke állás azon nyilatkozásokhoz, mellyeket tőle a' történetek hatalma csikar. Midőn egy részről az éjszaki hatalmaktól vett legbensőbb barátsági jelekkel kérkedik, ugyan akkor kénytelen más részről megvallani, hogy Európa politikája aligha fogja az ő jogait kellőleg támogatni, mihez képest három évi állhatatossága felett az utó világ méltányosb ítéletére hivatkozik. Sőt beszédét azon nyilvános ohajtással rekeszti, hogy még ezen ülés folytában változni fog országának kétes helyzete, mellyben hiszem megmaradni őt senki sem kényszeríté. Higyünk e' tehát Vilmos király ezen látszatos resignatiojának, lehet e' annak hinnünk? Ő ellene mond azon véleménynek, mintha ő csak időt akart volna nyerni; de a' való történetek menetele megczáfolja ezen állitmányát. Ha e' fejdelemnek bánásmódját közelebb szemre vesszük, azt kell mondanunk, hogy ő saját politikai helyzetét nem fogta fel egészen, nem helyesen. A' szerfölötti hosszóság megfosztá makacsságát minden méltóságtól, 's most már csaknem elmúlt az idő illőséggel 's kudarc nélkül engedhetnie. Első mozdulata neki mindenkor a' makacs megrögzés, konok nem akarás volt, mellynek szerén túl folytatása által mindent elrontott. Így siklott ki kezéből Belgium, midőn már épen, de későn, a' legelső concessiót akará tenni; így késziték mások a' novemb. 15iki 24 cikkelyt, mivel Európa már megúná az ő cikkelyeit bevárni. Ő, ha annak idejében 's midőn még

illedelemmel teheté, vett volna egy uj 's kedvetlen ugyan de még is tisztos állást; a' békepontokat önmaga szabhatta, az elválást önmaga sarkalhatta volna. De így elérte őt a' lomha, a' lassu diplomacia is, 's most már tőrnie kellene, a' mit különben parancsolhattott volna. Egyetlen ellensége neki saját önhittségi negéde vagy is inkább gögje, a' királyi 's birtokosi gög; és ki tudja hova fogja ez őt még vezethetni? Azt mondja ugyan, hogy már véget akar a' dolognak vetni; de hát ha csak most kezdi? Nem kell feledni, hogy Vilmos finanszügye elég jó karban van, hogy újabb adó nélkül a' tavaszt bevárhassa, 's hogy ő képes egész a' tavaszig ujjalag reményleni. — Ellenben a' Journal des Débats Vilmos király megnyitó beszéd szavai- ból kétségtelennek mondja, hogy Hollandia az éjszaki hatalmaktól legkisebb gyámolra sem tarthat számot olly érdekekben, mellyek a' londoni szerződés pontjaival ellenkeznének; most van tehát ideje, megismérni 's megerősíteni a' dolgok olly állapotját, mellynek tovább is függőben tartatása Hollandiára nézve csak káros lehet.

A' belga királyi pár oct. 29ikén a' Párisban székező vagy ottan tartózkodó külön nemü hivatalok, testségek 's tisztok udvarlatit fogadá el, 's az ez alkalommal megjelentek száma 1500ra ment. Ugy hiszik, a' Belgák királya csak nov. 10ikeig mulatand Párisban, mivel a' belga kamarák nov. 12ikén nyitattak ismét meg. — Dupin főstatügyvéd oct. 28ika estvején érkezett Párisba 's más nap a' cassatiozók küldöttségével volt udvarlatára a' Belgák királyának. — Maison e' hónap (nov.) 4ikén fogott uj követsége helyére t. i. Pétervárába indulni. — Jourdan, a' nagy hirü marsal, igen beteg, 's háznépe fél, hogy őt elvesztendi. — Gen. Harispe, a' spanyol határszéli figyelő tábor vezére, egy oct. 16iki napi parancs által tudtára adá a' parancsa alá helyezett hadnak, hogy azon napokban főhadiszállását Bayonneban ütötte föl. A' napi parancs végén kinyilatkoztatja, hogy ez csupán csak figyelő 's felvigyázó tábor, nehogy t. i. fegyver, lőszer vagy fegyveres csapatok jöjenek Spanyolországból Franciaországba. Tiltatik minden csatába-elegyedés a' spanyol támadókkal 's meghagyatik, hogy

a' hat
minde
beli
tassar
jabb p
száma
sokbó
noha
bünte
egy s
jén a
belga
híntó
rir
lovag
félh
zonn
jelen
szer
kér
veti
azol
ven
vér
nye
söb
szö
kás
gáv
nem
élh

ká
tül
Se
ter
sz
m
kö
ir
Ca
sz
eg
né
un
eg
g
te
(
ra

a' határvonal elegendő katonasággal legyen mindenütt ellátva 's az egymásközi levélbeli értekezések pontos folyamatban tartassanak. — A' National-t e' napokban újabb pörindítvány várja, mivel négy utóbbi számában a' törvényszéki ülések 's vitatókókból, mint máskor, kivonatokat közle, noha ezt neki a' multkori törvényszéki ítélet büntetés gyanánt megtiltá. — A' királynak egy szép charactervonása tölté el nov. elején a' fővárost; t. i. midőn a' fr. kir. ház a' belga kir. pár elibe kocszott, a' kir. nehéz hintó a' véletlenül kerek alá jutott postakurir (Vernet, ki a' kir. hintó előtt szokott lovagolni) testén mene keresztül 's az ember félholtan vitetett egy fa alá. Lajos-Filep azzonnal ott terme 's nem levén épen orvos jelen, maga vizsgálta meg a' beteget, 's egyszerű érágót von ki zsebéből, gyölcsöt kér, a' királyné 's királykisasszonyok oda vetik zsebkendőiket, a' király elszakasztja azokat, leköti a' beteg egyik karját 's a' vena cephalica-n eret vág, mire sűrű fekete vér foly 's a' félholt magához tér, megkönnyebbül. (A' király ezt már fiatal korában később pedig éjszakamerikai utazásában, többször cselekvé 's hasznát tapasztalván szokássá vált sebész műszertokot hordani magával). Csodaképen a' szegény Vernet-nek nem törött semmi tagja 's remény van megélhetéséhez.

SPANYOLORSZÁG.

Egy valamivel korábbi, u. m. octob. 16-ikán költ madriti levél (Bayonne-on keresztül) következőleg ír a' fővárosból: Madrit Scarles 's a' ministerek úgy látszik egy itteni mozdulattól nem is tartanak. A' politia szeme különösen a' portugáli v. migneli comité tagjaira van függesztve. Kettő ezek közül már elfogatott 's mint mondják fontos irományokat találtak nálok, mellyekből don Carlosnak egész szándéka és terve kiteszenék. Ugy hiszik, hogy ezen felfödözés egyik nagy oka volt annak, hogy a' királyné dona Mariát azonnal megismerje. Mignet ur küldetésének is ezen megismertetés volt egyik célja 's az tehát el volna érve. Egyébiránt Mignet ur naponkint két ízben értekezett Zea, Ofalia, Rayneval és Villiers (angol követ) urakkal; többször volt a' királynénál is privát audientian és asztalnál.

Azon ismételt kérdéseire a' királynénak: ha szükség esetén bizonnal számot tarthat e francia fegyveres segélyre? Mignet ur mindig igennel felelt 's figyelmezteté a' királynét a' már Spanyolország szélein megérkezett francia figyelő seregekre. — E' levélnek pótlékaul tekinthetni azt, mit a' Journal de Paris octob. 25-ikén, hihetőleg telegraphi tudósítás után, ír: Mignet ur, úgy mond, ma reggel érkezett hazatérőleg Bayonneba. A' spanyol déli tartományok csendesek, úgy szinte Galiczia és Estremadura. Castiliát Merino v. Merina plebános dolgoztatja. Cataloniában a' liberalisoknak fegyvert adnak 's elszedik azt a' kir. önkénytesektől. Hiszik, hogy don Carlos folyvást a' portugáli határszéleken lappang. A' Bayonneból Vittoriába vívó út a' tolosai csata következtében egész Montdragonig felszabadult. Mignet ur találkozott El-Pastorral, ki a' carlistákat folyvást üzte. Barcelona oct. 23, Girona oct. 24-ikeig csendes volt. —

Egy bayonnei levél octob. 24-ikéről ezt írja: Épen most szólottam egy valakivel, ki tegnapelőtt Tudelában volt. Azt mondja hogy e' város körül mintegy 1500 támadó gyűlt össze 's felszólítá a' várost: adjon nekik 15,000 szabat (Ration) ételmet. Némelyek azt állítják, hogy Navarrában Santos-Ladron halála óta növekedett a' zavar; mások, hogy e' tartomány csendes. Don Carlos, a' hír szerint, Alcantarában van Estremadurában. Tegnap egy ministeri sebesposta következtében két kurir indított el innen Madrit felé ugyanazon irományokkal; az egyik a' szokott úton, a' másik Pamplona és Saragossán keresztül fog utazni, hogy egyike legalább a' fővárosba bizonyosan eljusson. Nincs kétség a' felől, hogy don Carlos Portugáliából már általjött, 's legközelebb hallani fogjuk e' tettnek következményeit, mert párthívei őt arra sürgetve szólíták fel. Nem hiszik, hogy a' spanyol rendes katonaságnak valamely tetemes részé elpártoljon hozzá; de ezen had, a' papság gyűlölője, mindössze sem megy többre 45 ezer főnél; mikép fogja tehát a' papság 's klastromoktól bujtogatandó népet minden ponton zabolázhatni? Az is kérdés: mit tesznek majd a' constitutionalisok a' lázadás haladtával? Hihetőleg neutralisok maradanda-

nak, mert a' kormányon levő férjfiakban nem biznak, nem látnak semmi elhatározott rendszert, 's úgy látszik méltán félnek, hogy Spanyolországban is valami vegyes rendszert, valami közép utat akarnak divatoztatni, melly azonban ezen országra legkevésbé sem illik. A' regensné Castanjon generálnak 's a' navarrai vicekirálynak minden rendszabásit jóvá hagyá; amaz, mint már irtam, felszólította a' városunkban tartózkodott liberalis menekvőket, siessenek hazájok védelmére. Ez egy csudálatos neme a' kénytelenségi amnestiának; Jaureguy (El Pastor) még is többeket elvitt magával és sajnálni lehetne, ha e' hazafiak utóbb bizalmok áldozati lennének. Híre jött, hogy Alava, Biscaya és Guipuzcoa tartományokba (a' támadás fészke) gen. Quesada, Navarrába pedig gen. Sarsfield vannak hadvezérekül kinevezve, 's ez az utóbbira nézve igen is hihető. Quesada jó katona 's a' királynénak hív embere, de tetemesb katonaerő nélkül mit fog e' legdühösb megyékben tethetni? — Tegnapelőtt (22ikén; mások szerint 23dikán) 4—5000ból álló carlista had gyűlt össze Aleyrin 's Azcoytiá-nál 's utóbb megtámadta general Castanjont Tolosában, de ez által vissza veretve, előbbi állásába vonult hátra. Bordeauxi privát levelek szerint azonban, mellyek oct. 29ikén a' párisi børsén kerengtek, a' carlisták később ismét megtámadták Tolosát 's general Castanjont kiszorították. — A' párisi Moniteur octob. 30ikán telegraphi tudósítás után jelenti, hogy general Sarsfield, miután Merino plebánost több más carlista csapattal együtt megverte, oct. 27ikén Mirandába bement 's onnan Vittoria és Bilbao elfoglalására nyomult. (E' szerint a' királyné sergeinek Vittoriába bementők még nem valósula meg). — Mignet ur oct. 28ika reggelén hatod napi utazás után visszatért Párisba. Elindultakor (22ikén) tudták meg Madridban, hogy Merino don Carlos részére nyilatkozott 's fegyvereseket gyűjtött O-Castiliában. Egyébiránt Mignet ur támadócsapatokkal csak igen gyéren találkozott. A' regenskirályné oct. 22ikei decretuma által Ofalia helyébe, ki mint tudjuk a' regensségi tanácsnak titoknokául van a' boldogult király végintézete által kinevezve, Bur-

gos urat, ki Bonaparte József kormánya alatt viselt hivatalt, nevezé belső miniszterré, meghagyván neki, hogy legelőbb is az országnak igazgatási tekintetben teendő új felosztatásáról gondoskodjék. — A' francia Journal du Commerce e' kinevezésre azt jegyzi meg, hogy ez legelső lépés a' királyné által manifestumában jelentett igazgatási (administratio) reformok pályáján, 's hogy annak szelleme nem egyéb, mint a' francia (már az Assemblée constituante által behozott) egyesítés és középontosítási rendszeré, melly a' tartományi szellemet 's helybeli privilegiumokat elnyomni 's az ország minden részeit egyenlő törvénykezési és igazgatási formák alá törekszik hajtani. Egy illy merész szándék, úgy mond a' Journal du Commerce, kétségkívül nagy ellenállásra fog az ahoz szokatlan Spanyolokban találni, 's kivételében nem fog a' királyné a' liberalis és haladó párt gyámola nélkül boldogulhatni, melly párt azonban e' gyámolt bizonyos garantiákhoz 's föltételekhez fogja kötni. — Egy korábbi levél az angol Timesban következőleg ír a' politikai kormány-elvekről Madridban: Zea ur, minden ellenségei 's bajos körülmények mellett is meg tudá magát mindediglen az ország kormányán tartani, 's a' királyné bizodalmit annyira megnyerte, hogy ahoz Teréza varró-asszonyon kívül, ki a' leghatalmasb kegyencz, senki sem járulhat olly könnyen mint ő. Gróf Florida-Blanca egy írást nyújtott be a' királynénak e' napokban, mellyben előterjeszté azon veszélyeket, mellyeknek magát a' királyné a' mostani ministerium megtartatása által kiteszi. A' királyné által adta ezen írományt Zeának, ki a' gróftot magához hivatá 's azon nyilatkozással nyujtá neki javaslatát vissza, hogy Ő Felsége a' jó tanácsot köszöni, de a' jelen pillanatban nincs szüksége rá. — A' regensségi tanács nyílt oppositioába helyezé magát a' fő ministerrel, de ez (Zea) kivitte azt, hogy a' királyné nem jelenik meg többé személyesen a' tanács üléseiben, hanem csak írásban értekezik vele. Nem sokára egy folyóirat fog itt megjelenni „Csillag“ ezimel Zea urnak közvetlen pártfogása alatt 's öt tag által — mind az ő teremtményei — szerkeztetve. Ezen folyóirat leend a' Zea-ministeriumnak fél-

hivat
lideb
rét e
rier-
hely

adja
reit:
vonu
ban
tiona
10 é
hedt
re k
vel
tese
mat
vele
gye
ni l
ki u
ba v
lyel
sero
győ
oct.
indu
oct.
nyi
par
be v
vás
mei
lág
(iv
áll
tete
figy
det
váb
Tin
Józ
nis
lyé
tal
kin
let
(ez
nis
Józ

hivatalos organuma's erős gyámola azonsze-
lidebb absolutismusnak, mellynek rendsze-
rét e' minister, ki magát Spanyolország Pe-
rier-jének tekinti, a' liberalis intézkedések
helyett behozni száudékozik.

PORTUGÁLIA.

Az angol Courier oct. 30k. következőleg
adja Nautilus brigg Portugáliából hozta hi-
reit: d. Miguel hada, Santarem felé vissza-
vonultában, igen sokat szenvedé az őt nyom-
ban sarkaló's minduntalan faggató constitu-
tionalis seregektől. Az első két napban (oct.
10 és 11ikén) 1000 embert veszte, és seb-
hedtei mint sok álgyuja is a' győzők kezei-
re került. Ezen kívül a' szökés újabb erő-
vel hatalmazott el benne, kivált az önkény-
tesek's fegyveres parasztság minden alkal-
mat használ a' hazaillesítésre. A' privat le-
velek, mellyek oct. 29ikeig terjednek, mege-
gyezőleg írják, hogy Miguel, ki sergeit fut-
ni látván feldühödött's egy katonát, ki ne-
ki újabb szomorú hírt hozza, kardjával arcza-
ba vágott, maga is sebbe esett, sőt némel-
lyek szerint sebében meg is halt. Pedro
seregei a' nevezett napig annyira's olly
győztesen haladtak előre, hogy Lissabonban
oct. 20ikán, melly nap a' Nautilus onnan el-
indult, röpkedett hírek szerint Saldanha gr.
oct. 19ikén már Santaremet is elfoglalta. An-
nyi bizonyos, hogy ez utóbbi napon lovak
parancsoltattak Pedro számára a' Santarem-
be vezető országuton. Maga a' főváros foly-
vást csendes's ez újabb győzödelem örö-
meiben három éjjel egymásután ki vala vi-
lágítva. A' migueliták által megrongált viz-
(ivóviz) csatornák ismét tökéletesen helyre
állították's eleség bőven volt. Angliából
tetemes katonacsapatok érkeztek's teljes
figyelemmel fogadtattak; senki sem kételke-
dett többé, hogy Miguel hada minden to-
vábbi sikeres ellenállásra képtelen. — A'
Times ezekhez még ezt adja: Xavier Candid-
József, Pedronak meghitt és kedvencz mi-
nistere, e' hónap (oct.) 14ikén meghalt. He-
lyébe belministerül d'Aguiar Joachim-An-
tal, Silva-Carvalho barátja és párttársa van
kinevezve; tengerügyministerré Margiocchi
lett, ki politikai hitére nézve Saldanha-val
(ez republicanusnak tartatik) egy; a' külmi-
nisterium pedig ideiglen Freire Agoston-
Józsefre bízott. Miguel, mint hallik, egy

hirdetvényt bocsátott hadához, mellyben a-
zon szándékát adja imennek tudtára, hogy
hiveivel együtt Tras-os-Montes tartomány-
ban akarja magát megfészkelni. — Don Car-
losról ez időtt Lissabonban azt hívék, hogy
a' határszéli katonaság miatt Spanyolország-
ba ált nem mehetvén, Almeidában tartózkod-
dik; Bourmont-ról pedig azt, hogy 24 más
francia tiszttel Valencia-de-Alcantarában
(Spanyolorsz.) vesztegel.

HOLLANDIA.

Következők azon szerződés-javaslat
pontjai, mellyek elfogadására, maga's az
öt udvar között Hollandia a' londoni con-
ferentiákban ajánkozott, úgy mint azokat
mult izben a' hollandi külügyminister a' ge-
neralstatusoknak előadá: 1 czikk. A' hol-
landi király kötelezi magát, hogy az napon,
mellyen a' jelen szerződés az ő's az öt ud-
var meghatalmazotti közt alá fog iratni, a-
zon szerződést is, melly itt a' 2ik cikkely-
ben említettik, meghatalmazotti által aláira-
tandja. 2). Az öt udvar kinyilatkoztatja,
hogy az előbbi cikkelyben érdeklett's a'
londoni conferentia közbenjárása által létre
hozott szerződés (Belgium's Hollandia közt)
mind azon kötelezményeket foglalja magá-
ban, mellyeket az öt udvar a' Belgium's
Hollandia közti béke's jó egyetértés hely-
reállítatására, nem különben az európai bé-
ke fentartatására teljesített kiván. E' most
érdeklett szerződés (hibetőleg az 1831beli
nov. 15iki 24 cikkely némi módosítások-
kal) a' jelen szerződéshez fog függesztetni
's ezzel egy erővel birni. 3). Önkényleg ér-
tetik, hogy azon birtok feletti egyezkedé-
sek, mellyek a' többször említett szerződés-
ből Belgium's Hollandia közt eredni fognak,
csupán a' Nassau ház rokoninak's mennyi-
ben szükség a' Német-szövetségnek itt nyil-
ván fentartott, formaszerinti megegyeztők
mellett fognak megköttetni. Ennélfogva ő
hollandi Felsőge kötelezi magát az ezen
megegyezés kinyerésére szükséges lépése-
ket hatadék nélkül megtenni. 4). A' jelen,
's a' 2ik cikkben említett's ehez függesz-
tett szerződés aláiratása's megerősítettése
által ő hollandi Felsőge felbomlottnak's
megszűntnek ismeri azon kapcsolatot vagy
egyesületet, melly a' bécsi, 1815beli majus
31iki szerződés erejénél fogva Hollandia's

Belgium között fenállott. 5). Az illetőleg megerősített példányok hat hét alatt Londonban kicseréltetnek.

ELEGYHIREK.

Franciaországnak 1830ban 14,852 tengeri kereskedőhajója volt, 1831ben 15,031 's a' mult évben már 15,224; lánchidat 1824-ben építetett legelőször 's most már 69et bir, 13at névszerint a' Seine 's annak ágfolyamin, 11et a' Loire-on, 26ot a' Rhone-on, 17et a' Garonne-on, egyet a' Charente-on 's egyet az Aude folyamon. Postajövedelme ugyan ez országnak 1831ben 15 millio 171 ezer ftra ment, Angliának 1,569,038 font sterlingre v. is 39,225,950 forintra; amannak postatisztségi költségei 39, ennek 32 p.ctbe kerültek. Egy évben sem látogató még meg Franciaországot annyi angol mint az idén, egyedül a' bejöttek száma hónaponként többre megy 1800 háznépnél. Lassanként visszaszivárognak az 1830iki emigrans francziák is; a' mult august. óta egész karavánokban vánszorganak vissza Lyonon, Grenoblen és Chambergen keresztül ugy szolván valamennyin a' déli megyékbe.

Ujabb. A' Moniteur szerint Madritban oct. 27ikén a' kir. önkénytesektől elszedettek a' fegyverek. Néhány ellenszegült erőhatalommal hajtatott engedelmességre. A' nép legnagyobb lelkesedést mutatott a' királyné ügye mellett, 's a' főváros tökéletes csendben maradt. A' határszéli tartományokból nem jöve fontos ujabb hir. — A' Journal de Paris e' hirt bővebben adja imigy: Mivel a' kir. önkénytesek egy része fegyvereit nem akará beadni, erőhatalomhoz kelle nyulni, 's igy mind a' két részről vér folyt 's néhány halva maradt. A' rendes katonaság 's fővárosi nép a' legélénkebb lelkesedést mutatá a' királyné iránt. A' csend még azon napon, oct. 27ike estvéjén tökéletesen helyre állott. Egy politiarendelet minden kir. önkénytesnek, ki talán még fegyverét nem adta volna be, halálbüntetés alatt hagyja meg annak az illető hivatalhoz bevitelét. — A' párisi National panaszkodik, hogy a'

ministeri ujságok olly spártai rövidséggel közlik e' hireket, 's nem épen helytelenül gyanítja, hogy az érdeklert rendszabást vallami pártmozgásnak kelle a' kir. önkénytesek részről, kik mint tudjuk jobbadon absolutistákból állanak, 's igy Carlos hivei, megelőznie. — General Sarsfield mozdulatról a' fellázadt tartományokban következő ir egy bayonnei levél a' mult hónap 27ikén: A' general Sarsfield alatt Burgosban egyesült hadi erő octob. 27dikén kezdé tovább mozdulati. Mintegy 2500 gyalog Burgosban maradt; 400 lovas Merino ellen indult; 3000 gyalog 's 400 lovas, general Wall alatt, Vittoria ellen; végre más 4000 emberrel maga Sarsfield Reynosán 's Balmasedán keresztül Bilbaonak nyomult. Mig e' két osztály egy ugyanazon időben Vittoriát 's Bilbaot támadja meg, azalatt Castanjon egész seregével a' Bergerában 's Arragoniában gyülvöngő támadókat fogja venni üzöbe, 's mind ezen összített mozdulatok által egész Castiliát, Navarrát 's Biscayát egyszerre akarják lecsendesíteni. Gen. Castanjon már megindítá sergeit és San Sebastianból 3 álguzó-sajka küldetett segédül. Holnap talán már azt halljuk, hogy a' királyné-sergei Bilbao-t 's Vittoriát elfoglalák; minek ugyan a' szerkezett csapatok felbomlása lehet következése, de egyes fegyveres támadók hihetőleg nagy számmal fognak a' hegyekbe vonulni 's onnan a' tartományokat még sokáig bolygathatni. — A' Constitutionnel számolata szerint a' spanyol had jelenleg, rendes és nem rendes katonaságát együtt véve, 76,000 gyalog, csak 6000 lovas, 5300 pattantyús, és 1200 ingénieur (sappeur és mineurök)-ből áll; az utóbbi két osztálynak azonban ugy szolván semmi hadiszere nincs, mert Spanyolország jelenleg 50 álgyuval sem bir, mellyet t. i. mingyárt használni lehetne. — A' kasseli (hess) rendgyülés ülési oct. 31ikén bérekesztettek. — A' Tuileriákban fényes táncmulatság volt oct. 29ikén. — Portugáliából semmi uj.

A' gabona pesti piaci ára nov. 11 és 12iken 1833:

poz. m. vál. g.	legjobb	közép	csekély	poz. m. vál. g.	legjobb	közép	csekély
Tisztabuza	123 $\frac{1}{2}$	110	100	Zab	40	38 $\frac{1}{2}$	—
Kétszeres	76 $\frac{1}{2}$	73 $\frac{1}{2}$	70	Köles	46 $\frac{1}{2}$	40	—
Rozs	53 $\frac{1}{2}$	50	—	Köleskása	106 $\frac{1}{2}$	106	146 $\frac{1}{2}$
	48	46	45	Kabaci	36 $\frac{1}{2}$	34	33 $\frac{1}{2}$

Pénzkelet:

hész. nov. 9. a. középár pengő pénzben			
Status 5 pC. kötel.	93 $\frac{1}{2}$	Bécs 2 $\frac{1}{2}$ pC. bankók.	54 $\frac{1}{2}$
— 4 pC.	82 $\frac{1}{2}$	Kam. 2 $\frac{1}{2}$ pC. kötel.	—
— 1820ki kölca.	—	Bankrészvény	1193
— 1821ki —	—	Cs. arany pCt. agio	—

Foglalat
Abauj
Angli
Dapin
sek l
Amer
Alina

MA

Poz

kerületi
vaslat n
zás alá.
den pon
előbbi 's
üzenet a
áltküld
hogy a'
tartozás
tathassa
bágyköz
dények
valamin
ni szab
két táb
dándó n
sek ell
ség eli
tatni ne
ni a' R
gó feje
különb
ítelőme
a' háro
dott ér
melly a
nokság
gadtato
lott. —
oct. 22
rint S
czimze
U
székne
Székel
egybeg
egy n
napra
séből